

ДЗӘРБАҶЧАНЫН Бәхтиҗары

ӨМРҮН ПАЛЫЗЫНДА

Бәхтияр Ваһабзаде җарадычылыгына дәличәснә бир вурғундулга бағлананлар да вар, нисбәтән соҗуг јанашанлар да. Биринчиләрин савы икинчиләрдән мутјисәјәкәлмәз дәрәчәдә чохдур. Ону сәван охучулар бу сәпкиннн көкү, мајасы барәдә мұхтәлиф чүр, мұхтәлиф сәвијјәдән даныша, шаирин поетик гүдрәти, еллик нүфузу, җарадычылыг јолунун дүзкүнлү ју һаггында үзләрлә чидди, инандырычы мисал, дәлһлә сүбүт кәтирә биләрләр.

Охучуларын фикир чәкишмәләринә һакимлик етмәк олмаз, бу чүр мұхтәлифик тәбиндир вә күлл һаггында әдәбијјатымызын хейринәдир. Лакин охучу фикрини бир кәнара гојуб, Бәхтияр Ваһабзадәнин җарадычылыгына бир әдәби һадисә кими јанашсаг, истәр-әстәмәз, онун сон ијирми-отуз илдә халгымызын ичтима-әдәби фикриндә ојнадығы ролдан данышмалы олуру. Бу, бүтүн ары мұнасибәтләри кәлкәдә гојан вә җарадычылыгын, бәдни фикир мәнсулларынын ән чәтин сынаг мейданыдыр. Бәхтияр Ваһабзаде, бир шаир кими, ел-оба гаршысына үзүг чыкмышдыр вә чамаата пәрдәсиз-филянсыз, позасыз, сәмиһи бир севки илә мұрачиәт етмишир; җарадычылыгы халга илаһи бир инамла долудур вә бу инам онун сәнәткар тәләјиндә башлыча рол ојнамышдыр. Јухуда ғышыгран адамлар кими һеч ким тәрәфиндән ешидилмәјән, сәси һеч бир әкс-сәдә доғурмајан јазарлар да вар. Лакин Бәхтияр Ваһабзадәнин сәсинә һәмшиә сәс верибләр. О, бир јох, бир неча нәсил охучунун вәтәндән кими јоғрулуб-доғулмасында һеч бир тәрәзи илә елчүлә билмәјән иш көрүб, әдәбијјатымыздакы бөјүк халг мұәллимләринин ишини давам едирмәјә чалышыб. Сон онилликләрдә милли шүүрун сафлашмасы вә формалашмасында, халгын өз ичиндә тәздәдән доғулмасында Бәхтияр Ваһабзаде җарадычылыгы әвәзсиз иш көрүб. Мәнчә, сәнәткар үчүн бундан бөјүк хошбәхтлик ола билмәз!

Мүасир шәр һаггында сөһбәтләрдә публисистика ифадәси, адәтән, ики мәнәда гәбул едиллир. Шәрлә поетик башланғычы, бәднилик мајасыны гурбан вериб, һеч бир емоционал

вә интеллект јүкү олмајан фикрин бирбаша, чылпаг шәкилдә ифадәси, пис мәнәда публисистика кими рәдд олурур. Лакин көкү күтлә илә, елликлә бағлы олан бу анлајышын бирбаша, һәрфи мәнәсы да кәстәрир ки, публисистика маһијјәтчә поезијаја јад дејил; халга мұрачиәтдир, һәјәт һаггында, ичтимаи вә мәнәви проблемләр барәдә вахтында, чәсарәтлә даныша билмәкдир. һансы заманда, һансы шәрәитдә јаранмасындан асылы олмајарг әсл шәрин дә ән мұһүм вәзифәләриндән бири елә күтләјә, халгын фикир вә дујғуларына тәсир кәстәрмәкдир. Белә вәзифә чох вахт шәрдән, публисистикада олдуғу кими, фәаллыг, мұбаризлик, күчлү вәтәндәшлик пафосу, ајдын вә барышмаз мөвгә, дүнја вә инсан һаггында һамы илә үз-үзә даныша билмәк бачарығы тәләб едир. Поезијамызын бүтүн тарихи боју мұшаһидә олуан, каһ дидактика, каһ да трибуна шәрләри шәкилдә өзүнү кәстәрән бу хәтт индик дөврдә дә шәримзин ән јашхы җарадычыларынын әсәрләриндә давам вә инкишаф едтириллир; лакин һәр шаирин гәләминдә һәллинн бир чүр тапыр, дејәк ки, Рәсул Рзанын җарадычылыгында сон дәрәчә конкрет, милли рәнкләрлә мұмилишән фәлсәфи дујумларын сых говушуғу, кәзәл әвәзләнмәләри вә бир-бирини тамамламасы шәкилдә өзүнү кәстәрирсә, Мәммәд Аразын җарадычылыгында бу күнүн охучусунун емоционал вә ағыл сәвијјәснә чох доға олан бир сәмиһи һәрарәтлә, чылгын ештирасла, дилминин ән јени поетик гатларына ујарлы бир образлылыгла ашкара чыхырса, Бәхтияр Ваһабзадәнин шәр вә поемаларында чәмијјәт һадисәләринин, инсан һиссләринин маһијјәтини ачан поетик тәздәдлар силәсләси, һиссләрин вә дүшүнчәләрин даими чарпазлашмасы, инкары вә тәздәдн доғулмасы шәкилдә мұшаһидә олурур.

Охучуларә чатдырылан бу китаб шаирин поетик тәрчүмејн-һалынын јени сәһифәсидир. Бир охучу кими, мәнә ән чох хош кәлән будур ки, бу сәһифәдә, өмрүн бу мәрһәләсиндә дә Бәхтияр Ваһабзаде өзүнә садигдир, һәгигәтин, азадлыгын, нәчиблијин, јер үзәриндә әмин-аманлыгын мұчаһиди вә тәрәннүмчүсүдүр. Инсанын мәнәви учалыгы бу китаба да халгын бүтөвлүјү, мұстәгиллији, чисмани вә мәнәви әсарәтдән хилас олмаг һаггы илә паралел, сых говушуг шәкилдә верилмиш, шаирин поетик мәрәманын чанына вә руһуна чеврилмишир. Инсан вә онун чәмијјәтдәки јери, халг вә онун Јер үзәриндәки мөвгеји... Бу ики мәсәлә мұәллифин поетик фикир дүнјасынын ики гүтбүдүр. Бу гүтбләр арасында исә бүтүн чарпышмалары илә, севки вә сәадәт ахтарышлары илә, тәрәддүд вә әзаблары илә бизә доғама олан бир фәрд, шәхсијјәт дајаныр.

